

SVOBODNÝ ČLOVĚK VLASTNÍ PŘEDEVŠÍM SEBE. KDYŽ SI UBLIŽUJE – JÍDLEM, PITÍM, KOUŘENÍM, HAZARDEM, JE TO HLUPÁK, JENŽ NIČÍ SEBE A MOŽNÁ I SVOU DUŠI. KDYŽ MU TO VŠAK ZAKÁŽETE, NEBUDE O NIC SVOBODNĚJŠÍ NEŽ PES.(G. K. Chesterton)

ČÍSLO 28* ROČNÍK V* 3. 10. 2012* (ČAS 1 – ročník XVI* Kurýr ročník VII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: **občanské sdružení Vlastenecký poutník**, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.

Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrlé. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

3. ŘÍJEN (nyní 1.10)

Den svaté
Terezičky nebývá
bez vlažičky

Třetího října
bouře a louže,
třicátého sníh a
rampouchy

O svaté Tereze
po střechách
mráz leze

TAK CO BUDETE DĚLAT O PŘÍŠTÍM VÍKENDU?

Jistě, měli bychom jeden z víkendových dnů věnovat krajským (někde i senátním) volbám. Pravděpodobně by nebylo vhodné vyzývat k tomu, abychom tak nečinili, jakkoli to člověka občas napadne. Asi by bylo lepší, k volbám jít a odevzdat neplatné lístky. Jenže pravděpodobně bychom politické strany nedonutili k tomu, aby nám předložily lepší kandidáty. Ne, že by lepší kandidáti nebyli. Ale spíše by se většinou nehodili.

Reklama těchto krajských voleb je jako v každém období, strašná. Od gramatických chyb v letácích, až po nesmyslné slogany na reklamních panelech, které pro jistotu neříkají nic, s čím by se nedalo souhlasit, avšak čímž nám vůbec nepomohou. Jde o neuvěřitelnou aroganci kandidujících, neboť dělají z voličů stádo, které, jak předpokládají, nalítne (jako vždy) líbivým, těžko uskutečnitelným a ještě hůře kontrolovatelným heslům.

A tak se dozvídáme, že někomu jde o spravedlivé reformy, když víme, že žádné reformy nemohou být absolutně spravedlivé. Jiní na nás volají „STOP POPULISMU“, ale to není nic nového, jakkoli populismus ještě nikdo nezastavil. Jiní volají, že „dají prostor podnikání“, což mohli již dávno udělat. Na dalších panelech čteme, že kdosi bude bojovat za spravedlivé daně (ale ty nebudou nikdy spravedlivé), na webu jisté strany si přečteme, že „nezaměstnanost je zlo“, což víme, ale není to program. Když někdo volá „sociální dávky potřebným“ nelze než souhlasit, pouze se ptát, proč se tak již nestalo. Hesla jsou hrozná. Navíc většina z nich nemá nic společného s politikou krajů. Ty mají jiné poslání a jiné úlohy. Bohužel.

I když, jen tak mezi námi, nejlepším volebním programem by bylo kraje zrušit, udělat zemské zřízení české, moravské a slezské a jim předat většinu pravomocí z ústředí. V Praze ponechat jen silová ministerstva, zrušit Senát a o polovinu snížit počet poslanců. Byl by to jednoduchý program, leč naprosto potřebný v současné společenské situaci. Jisté zkušenosti s těmito formami tato zem již má.

Všimněte si, že nikdo z kandidátů do krajských voleb nevolá po snížení počtu úředníků a s tím současně odbourání přebujelé administrativy. Ono to není tak jednoduché, ono volání by muselo být kvalifikované. Což by dalo zřejmě dost práce. Nikdo nepřichází s velmi konkrétními návrhy, nápady či náměty pro jiné oblasti. Kraje by se měly více opřít o spolupráci s obcemi a s neziskovým sektorem. Nepouštět se do nákladných akcí v propagaci samotných krajů, či v rozvoji cestovního ruchu a místní kultury, což většinou zvládají těžkopádně a neefektivně. O tom a o mnoha jiných možných programových změnách se v programech stran neobjevuje ani slovo.

Jelikož náš list má v podstatě základnu v Moravskoslezském kraji, který je nikoli pouze nejpočetnější a také vzhledem k problémům táhnoucím se z dávné i nedávné minulosti neproblematičtější, zajímal nás i program stran ucházejících se o další čtyři roky vládnutí v tomto kraji. Dalo by se říci, že nic nového pod sluncem. Takže je v podstatě zcela lhostejné, které uskupení se ujme moci. Přitom tento kraj by potřeboval hodně změn.

Například by se mělo věnovat více pozornosti **Bruntálsku**, které svojí rozlohou tvoří celou jednu třetinu území kraje. A to komplexně. Současně s tím by bylo vhodné více podporovat svébytné prvky kulturního a ekonomického rozvoje **Slezska** (Opavského i Těšínského). Současně nejen v kultuře, ale i v ekonomice a v obchodu více a promyšleněji rozvíjet příhraniční spolupráci především s **Polskem** a se **Slovenskem**.

Velice nutné by bylo třeba věnovat pozornost ekonomicky složitým částem okresů. Příklad: součástí prosperujícího Opavska je také ekonomicky se nerozvíjející a upadající **Vítkovsko**. Alespoň částečným řešením by bylo vytipovat podobná místa ve všech okresech kraje a věnovat jim mimořádnou pozornost zejména z hlediska rozvoje místního průmyslu a služeb. Tím docílit také zvýšení zaměstnanosti.

Jednoznačně nepřipustit další rozšiřování **těžby nerostných surovin v kraji, zejména v Beskydech**. Nebojovat nesmyslně proti nezaměstnanosti, což není řešení. Ale zvyšovat zaměstnanost podporou drobných a středních firem místní provenience formou dotací na vytváření pracovních míst a vytvoření reálných výrobních programů především pro **matky s dětmi, seniory, absolventy škol a zdravotně postižené**. To je základ rozvoje zaměstnanosti v kraji. O těchto těžko zaměstnatelných občanech, kteří tvoří většinu nezaměstnaných v kraji, nenajdete ve volebních programech stran ani slovo. Současně právě v místní ekonomice by bylo třeba výrazně podpořit **družstevní podnikání** v průmyslu i v zemědělství. Družstevní podnikání mělo v tomto kraji v době první republiky velice širokou a úspěšnou základnu.

S tím souvisí i podpora spolkové činnosti. Velmi rozšířený **neziskový sektor** v kraji potřebuje podporu především v tom, že bude zván ke spolupráci na všech úsecích rozvoje kraje, kde je to možné a žádoucí (kultura, sociální práce, vzdělávání). Některé dosavadní funkce samosprávy, státní a veřejné správy by mohly postupně přebírat právě neziskové organizace, což je základ budoucího možného postupného vzniku skutečné občanské společnosti.

Pokud jde o určité složité problémy přesahující možnosti kraje (**ovzduší, multikulturní soužití, školství**) je třeba je především jasně konkretizovat a rozdělit na části, které může řešit kraj sám a na části, v nichž potřebuje pomoc. Pomoc vlády a pomoc případných zahraničních partnerů.

V neposlední řadě by se měl kraj zbavit zbytečných majetkových zátěží. Jednou z nich je například letiště v Mošnově. Rovněž by se měl dohodnout s Olomouckým krajem – **Jeseníky** by měl spravovat pouze jeden kraj, všechno ostatní je velice nákladný kočkopes.

To je pouhých pár námětů, které by mohly Moravskoslezskému kraji pomoci. Jenže většina z nich je zcela mimo rozlišovací schopnost těch, kteří se v příštím týdnu budou ucházet o naši důvěru. Alespoň podle toho, co nám svými „slogany“ a programy předkládají.

Věty o „**zdraví nejvyšší kvality pro všechny**“ jsou bohužel nesmyslem, navíc zdraví jakékoli kvality nám nemůže zajistit žádné krajské zastupitelstvo. Zdraví je především záležitostí každého z nás a nám se může dostat lepší či horší zdravotní péče. Ale tohle propagátoři oné věty dodnes nepochopili. Jak jim jenom můžeme věřit? Já vím, že to myslili původně jinak, ale proč za vymyšlení tak nesmyslných vět ještě platí nějakou agenturu, to je velice obtížně pochopitelné. Když si někdo dá na panel větu „**i my chceme dýchat čistý vzduch**“, tak se bude muset radši odstěhovat. Protože toto heslo nám čistý vzduch nezajistí.

SUDETY BYLY TAKÉ KRAJEM MISTRŮ VARHANÁŘŮ (2)

PETR ANDRLE

Snad nejslavnější naši stavitelé varhan pocházejí ze dvou obcí v Nížkém Jeseníku. Jedni z Andělské Hory a druzí z Heroltovic (nedaleko Města Libavé). Dnes tedy o varhanářích Heroltovických a Libavských. Jejich historie započala právě před více než třemi sty lety.

Pokaždé, když se nám naskytne pohled na panorama Prahy, v jehož středu se skví symbol českého baroka, kostel sv. Mikuláše, vzpomeňme našeho rodáka Thomase Schwarzze. Jeho varhany slouží již 267 let milovníkům hudebního umění.

O chrámu sv. Mikuláše v Praze hovoří odborníci jako o vrcholném díle českého radikálního barokního slohu. Téměř padesát let ho od roku 1702 stavěli tatínek a syn Dientzenhoferové. Tatínek se jmenoval Kryštof a syn Kilián Ignác. Nikde není psáno, zda byli Němci nebo Češi. Prostě uměli postavit kostel, který je historicky zařazen mezi umělecká díla českého baroka. A do tohoto kostela přišel přesně před 267 lety, v říjnu 1745 Thomas Schwarz. Bylo mu shodou okolností téměř na den 50 let. Narodil se totiž 17. prosince 1695 Janu a Anně Schwarzovým v malé vesničce Heroltovice (tehdy Heroltsdorf) u Města Libavé. Tedy u nás.

Schwarzovi měli četné příbuzenstvo, mezi jehož mužskými představiteli bylo hodně stavitelů varhan. V době, kdy Thomas vstoupil do kostela sv. Mikuláše, byl již evropsky

známým stavitelem varhan. Proto dostal za úkol postavit pro tento kostel (byl před dokončením) do jednoho roku znamenité varhany. Svému slovu dostal a jeho varhany poprvé zazněly 10. října roku 1746, šest let před dokončením stavby.

Jsou to varhany velice pozoruhodné. Největší, které kdy postavil. Třímanuálové se 44 rejstříky a s volně stojícím hracím stolem byly a jsou unikátem. Schwarzovy varhany v následujících staletích byly předmětem mnoha neoborných pokusů, když je různí „také stavitelé“ chtěli předělat k obrazu svému. V roce 1802 to byl hudební teoretik abbé Jan Vogler, v roce 1835 varhanář Josef Gartner, v roce 1904 varhanář Josef Hubička a konečně v roce 1959 nerealizoval zcela svůj neoborný projekt prof. J. B. Karas, protože se mu nedostávalo finančních prostředků. Naštěstí.

A tak se vždy Schwarzovy varhany vrátily do původní podoby, i když to bylo po oněch neoborných zásazích velice obtížné. Dnes pořádá v tomto jednom z nejkrásnějších českých kostelů společnost Psaltérium pravidelné koncerty, které jsou známy svojí vysokou hudební úrovní. A to také díky Schwarzovým varhanám. Není to krása? 267 let používáme mistrovské dílo našeho rodáka.

Ještě v první polovině minulého století Libavsko vzkvétalo a Město Libavá bylo výstavní obcí. Domy na náměstí, které vidíte čelně, jsou dnes opuštěné a mají okna zatlučena prkny. Město Libavá bylo po staletí centrem společenského ruchu, vzdělanosti, místem soudního okresu a v 19. a 20. století významným průmyslovým centrem. Od roku 1949 je tato oblast systematicky likvidována. Armáda srovnala se zemí 27 městeček a obcí. I s památkami nenahraditelného významu.

Zatím co ještě v 16. století u nás převládali kočovní varhanáři, kteří se stěhovali z místa na místo, kde právě dostali práci, v 17. století se již setkáváme s varhanáři trvale usazenými na jednom místě. Ale již na přelomu 16. a 17. století vzniklo několik varhanářských dílen v Brně a v Olomouci...Během 18. století vznikaly varhanářské dílny v nejdůležitějších městech Moravy a Slezska: v Brně, Olomouci, Znojmě a Opavě. Varhanáři nejradši pracovali v určitém dosahu svého bydliště..... Vedle dílen ve velkých městech vzniklo několik dílen i v menších lokalitách. Na prvním místě to byla Andělská Hora s velmi úspěšným rodem Staudingrů, kteří pracovali především v hornatých oblastech severní Moravy, ale občas zasáhli až na Hanou. Ač od nich známe z aktového materiálu velké množství prací, nedochoval se od nich ani jeden nástroj v relativně původním stavu. Proto bychom se mohli právem ptát, zda příčinou toho byla nižší kvalita

jejich nástrojů, nebo podnikatelská dravost krnovských Riegrů. O něco jižněji vyvíjela činnost rodina Schwarzů v Městě Libavé, která vyráběla nesporně dobré nástroje, které nacházely ocenění i v Olomouci a okolí.

(Jiří Sehnal – Barokní varhanářství na Moravě)

V brněnském minoritském kostele sv. Janů můžete dodnes obdivovat společné dílo mistra Antonína Richtra a jeho tovaryše Thomase Schwarze. Tyto varhany postavili v roce 1732.

Jedním z nejlepších varhanářů na Moravě a zdá se, že i ve střední Evropě, byl Johann David Sieber (* asi 1670 + 1723). Byl zakladatelem brněnského varhanářství a měl takovou

pověst, že si mohl říci o zakázku stavby varhan v kostele sv. Štěpána ve Vídni. Nedostal ji, avšak náhradou mu byla zakázka na postavení varhan v kostele sv. Michala tamtéž. Po letech se ukázalo, že jeho varhany jsou daleko lepší, než varhany Josefa Römpera, který ho předběhl právě v zakázce pro katedrálu sv. Štěpána. Dnes patří Sieberovy varhany v kostele sv. Michala k nejvýznamnějším historickým varhanám na území Rakouska.

Jedním z nejlepších tovaryšů Sieberových byl Antonín Richter (*1688 + 1765) Rodák z Lince se vyučil v Sieberově dílně (1706) a pracoval zde až do roku 1719. V tomto roce odešel do jižního Tyrolska. V městečku Brixenu i otevřel samostatnou varhanářskou dílu a jeho tovaryšem zde byl právě Thomas Schwarz, rodák z Heroltovic. Když se Richter dozvěděl, že v Brně zemřel v roce 1723 jeho učitel Sieber, odešli v témže roce i s Thomasem Schwarze do Brna. Richter pojal v únoru 1724 za manželku Sieberovu vdovu Dorotu.

Thomas Schwarz

Libavsko bylo v 17. a v 18. století střediskem zručných řemeslníků a obchodníků, mezi nimiž vynikali i stavitelé varhan. Není divu, že se rodák z nedalekých Heroltovic, Thomas Schwarz (*1695 – 1754) do varhanářství zamiloval. Dostalo se mu té nejlepší průpravy – byl vlastně pokračovatelem Johanna Davida Siebera. Byl brzy po svém vyučení znám jako zručný varhanář s velice moderním přístupem k varhanářskému umění. Nejprve pracuje se svým mistrem Antonínem Richterem, ale již v roce 1731 staví samostatně varhany pro pražské Klementinum, později stavěl varhany v Jihlavě, v Hlohově, v Bohosudově, v Brně, v Litoměřicích, v Chomutově a v Tuchoměřicích. Varhany v Tuchoměřicích nedokončil – zemřel zde 22. února 1754.

Jeho největším mistrovským dílem jsou varhany v kostele sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze. Stavěl je rok a první jejich tóny zazněly v říjnu 1746, pár týdnů před jeho jedenapadesátými narozeninami. Příjmení Schwarz je v dějinách varhanářství na Libavsku velice časté. Avšak příbuzenské vztahy Schwarzů jen tušíme.

Johan Georg Schwarz

Rodák z Města Libavé (* 1724 +1772) stavěl varhany převážně v okolí rodného města. Nevíme, kde se vyučil řemeslu varhanářskému, ale dá se předpokládat, že věděl o Thomasu Schwarzovi z nedalekých Heroltovic, který mu mohl doporučit některého z brněnských mistrů. Každopádně postavil desítky varhan. Ve výčtu měst, v jejichž kostelích J. G. Schwarz prokázal své umění, nacházíme Jívovou, Albrechtice u Rýmařova, Budišov nad Budišovkou, Rychnov, Kostelec na Hané, Hradec nad Moravicí, Rada nad Moravou, Moravičnany, Olomouc, Fulnek, Město Libavá a Velké Losiny. Na necelé půlstoletí života je to úctyhodný výčet.

Franz Schwarz

Tatínek Fabián Schwarz a jeho žena Anna Barbora z Města Libavé měli jistě radost ze svých dvou synů. Johann Georg byl již mistrem, když dospíval jeho mladší bratr Franz (* 1739 + 1793). Vzal ho k sobě do učení a vychoval z něj znamenitého varhanářského stavitele. Jeho díla v té době doslova zdobí kostely v Přerově, v Drahoušicích, ve Velkých Losinách, v Rožnově pod Radhoštěm, ve Frenštátě, ve Staré Vodě, v Litovli, ve Fulneku, v Domažlicích, ve Svatoňovicích u Budišova nad Budišovkou, ve Svatoňovicích u Opavy, v Luboměři, v Domašově nad Bystřicí, v Nové Vsi u Starých Oldřůvek a v Pavlovicích u Přerova. Franz Schwarz opouští také poněkud předčasně tento svět. Nachladil se, dostal zápal plic a 19. 8. 1793 v Městě Libavé odchází vyzkoušet píšťaly varhan nebeských. Mezi varhanáři té doby nacházíme ještě několikrát jméno Schwarz, avšak archivní prameny jsou v těchto případech skoupé. Později se o slovo hlásí další generace varhanářů 18. století. Nemůžeme se v této souvislosti nezmínit alespoň j jednom z nich.

Chlapec ze Sosnové

V roce 1827 připutoval do Vídně pěšky a bosky mladý patnáctiletý hoch, rodák ze Sosnové. Měl se vyučit u známého vídeňského mistra Josepha Seybertha varhaníkem. Byl Franz Rieger (* 13. 12. 1812 Sosnová + 29. 1. 1885 Krnov) zřejmě vnímavým, houževnatým a nadaným mužem. V roce 1840 se osamostatnil v Krnově a pracoval jako stavitel varhan a umělecký strojník. Za svého života postavil údajně pět desítek varhan. Víme, které byly první. Varhany pro poutní kostel ve Cvilíně. V roce 1844 si vzal Rosalii, dceru krnovského soukeníka Schmidta, s níž měl dva syny. Ottu Antonína (1847) a Gustava (1848), kteří kráčeli později v tatínkových šlépějích, neboť jim v roce 1873 svoji firmu předal. Varhany Franze Riegra znali v té době v řadě měst Nízkého Jeseníku. V jejich výčtu se objevují Horní Benešov, Hrozová, Nové Valteřice, Moravský Kočov, Zátor, Vrbno, Ludvíkov, Lomnice u Rýmařova, Rudoltice, Ryžoviště, Lesy, Dětrichov nad Bystřicí, Razová, Lomnice u Rýmařova, Horní Benešov, Vrch u Fulneka, Kružberk, Krnov, Wadowice v Haliči či Stará Ves u Rýmařova.

Kulturní odkaz

Schopnosti a umění, které prokázali stavitelé varhan v 17. a 18. století v Nížkém Jeseníku jsou velmi bohatým a vzácným kulturním odkazem. Všimněte si, že se stavěly varhany pro mnohé obce, které zdaleka nepatří ke kvetoucím kulturním místům. Ale tehdy zřejmě byly. Umění varhanářské v sobě skýtalo mnoho potřebných prvků a znalostí architektury, uměleckého řezbářství, kovotepectví a mnoha dalších řemesel. Nemluvě o potřebě hudebního vzdělání. Byli v té době varhanáři šířiteli kultury a tento jejich vklad je nesmazatelnou součástí evropského kulturního dědictví.

Nepěkná tečka

Snad jen pro oživení – počátkem 17. století pracoval v Brně varhanář Andreas Obeslavius. V roce 1712 pracoval u Jiřího Bruntálského z Vrbna písař Václav Milius. Ten ukradl svému pánovi peníze a poslal je varhanářovi Obeslaviovi do Brna. V jakém vztahu byli písař a varhanář, nevíme, a historie o tom mlčí. Ale o krádeži ne, protože i tehdy platilo, že krást se nemá.

Jeden z mála unikátních snímků Heroltovic, rodné víscky Tomáše Schwarze

FRAntišek **Maluš**

- Sportovní masáž
- Rekondiční masáž
- Relaxační masáž
- Reflexní lymfatická terapie
- Účinná masáž proti klinickým projevům celulitidy a strií
- Uvolnění bolestivých stavů páteře

Reflexní lymfatická terapie - lymfatický systém je nedílnou součástí imunitního systému. Je stále ještě nedostatečně doceňován. Je to vlastně jediný systém, jenž v těle shromažďuje a posléze z něj vylučuje škodliviny. Protože je tento systém hlavním faktorem obranyschopnosti organismu, má rozhodující podíl na všech nemocech dnešní doby. Metoda čištění lymfatického systému na plosce nohy je velmi účinná, jemná a příjemná. Terapie je velmi vhodná k léčení alergií, otoků, pooperačních stavů a je to jedinečná prevence proti rakovině.

Uvolnění bolestivých stavů páteře – jedná se o velmi účinné techniky k odstranění bolesti v oblasti páteře, které jsou cíleně vybrány z masáží schiatsu. Při práci se využívají šlachosvalové dráhy a reflexní body. Díky těmto technikám je možné uvolnit i nehlubší svalové vrstvy, které obvykle zůstávají po klasické, nebo sportovní masáži v napětí.

Při masáží jsou používány produkty přírodní medicíny známé švýcarské firmy, které jsou ověřené a k jejichž výrobě jsou používány substance výhradně přírodního původu a splňují přísné požadavky na prvotřídní kvalitu.

František Maluš
Komenského 431
747 87 Budišov nad Budišovkou
IČ 88900908

Objednat se můžete na t.č. – 604 843 510, 731 868 371
e-mail: zabate@atlas.cz
Příznivé ceny

Slova jako morálka, čest a pravda, znějí dnes až směšně. Jsme národ, který byl zvyklý vždycky někoho přechytračit, oblafnout. Dát si na auto falešný trojúhelník invalidy, ukrást hajzlpapír v práci... To jsou hodnoty, které jsou pro nás cenné. Až si uvědomíme, že okrádáme sami sebe, budeme moct mluvit o opravdovém vítězství nad komunismem. Komunisti nás nakazili virem, který je stále mezi námi.

(Režisér David Ondříček (43) v rozhovoru pondělního vydání týdeníku RESPEKT o svém novém filmu VE STÍNU)

Knihkupec, který se nebál Hitlera

Círky a jejich učení jsou trnem v oku všem totalitním systémům. Vzpomeňte jen rozpouštění náboženských řádů a internace jejich členů a členek, až po fyzickou likvidaci a pronásledování kněží v Československu po roce 1948.

Nejinak tomu bylo po nástupu nacismu v Německu. Byly rozpuštěny všechny katolické spolky a jejich jmění zabaveno. Kláštery byly zrušeny a duchovní byli zatýkáni a posíláni do koncentračních táborů. Ve školách byly předepsány protináboženské učebnice, stranický tisk vyzýval k vystupování z církve. Pokud se udržely katolické časopisy, musely otiskovat tendenční články. K oklamání veřejnosti byly uměle inscenovány veřejné mravnostní soudní procesy s řeholníky a knězi. Současně s tím přišli na řadu Židé. Nejprve hořely synagogy a Židé byli vyhnáni z veřejného života.

V této strašné situaci bohužel zatím celý západní svět mlčel. Ticho bylo i ve Společnosti národů. Neobjevila se ani žádná diplomatická nóta, zkrátka vůbec nic. Ozval se pouze jediný hlas - hlas Pia XI. Papež vydal známou encykliku „Mit brennender Sorge“ (S horoucí péčí). Před celým světem v ní odhalil pravou tvář nacismu: *„zpupný odpad od Ježíše Krista, popření jeho učení a vykupitelského díla, kult násilí, zbožnění rasy a krve, deptání svobody a lidské důstojnosti“*. Za takových okolností papež musel promluvit a rozhodně odsoudit bezbožný a nepřirozený totalismus nacistického státu. Učinil tak 14. března 1937 uvedenou encyklikou.

Zavrhl absurdní teorii „nacionálního boha“, odsoudil násilné potlačování náboženského života a porušování křesťanských mravních zásad a poukázal na věrolomné překrucování, obcházení porušování konkordátu. Do Německa poslal papež v letech 1933 až 1939 na 55 protestních nót, samozřejmě zůstaly bez odpovědi. Nutno přiznat, že papež měl skutečnou odvalu. Je třeba si uvědomit, že Vatikán jako takový byl neutrální a jeho vojenskou posádku tvořila pouze švýcarská garda vyzbrojená halapartnami.

O postojích papeže se německý lid neměl dozvědět. Natolik měli nacisté v rukách veškeré propagační a mediální prostředky. Jako vždy v dějinách, i tehdy se našli lidé, kteří s nasazením vlastního života pronikali na území nacistického Německa a rozšiřovali zde text papežské encykliky. Mezi těmito hrdinnými odpůrci hnědé totality byl i mladý bruntálský knihkupec a vydavatel, rodák z Horního Benešova, Eduard Schlusche (NA SNÍMKU VLEVO). Jeden z těch německých katolíků, který se nebál Hitlera. Jeden z těch, kteří bojovali proti nacismu až do posledních chvil svého života.

Eduard Schlusche, se narodil 12. října 1894 jako osmý z devíti dětí kartáčníka Schluscheho v Horním Benešově. V roce 1901 se rodina přestěhovala do Bruntálu. O čem mohl snít chlapec z chudé rodiny? Eduard snil o knihách. Ale byl rád, že se vyučil kupcem, avšak

knihy jeho láskou zůstaly. Když později vlastní pílí a nezměrným úsilím získal místo prokuristy na pile v Lomnici, zorganizoval zde současně zásilkový obchod s knihami. Poté co ušetřil nějaké peníze, udělal se pro sebe. Otevřel si na náměstí v Bruntále knihkupectví a (dobový snímek bruntálského náměstí níže) současně založil vlastní nakladatelství. To byl jeho sen.

Vydavatel a knihkupec Schlusche byl již v době školní docházky členem mládežnického katolického spolku. Proto se mimo jiné se začal věnovat i vydávání náboženské literatury. K církvi měl velice blízko – ve škole patřil mezi nejlepší žáky kněze řádu německých rytířů P. Heriberta Klugera, který se nikdy netajil svým odporem k nacismu. Jeho vedoucím pozdější velmistr řádu. I ten výrazně ovlivnil pokrokové smyšlení mladého knihkupce. Již v roce 1934 vydal pastýřský list německých biskupů „Odejděte se zbrojí Boží“, v němž biskupové varovali před nacismem. V roce 1937 ve velkém nákladu vydal zmíněnou již encykliku papeže Pia XI „Mit brennender Sorge“, která byla pro svůj výrazně protinacistický akcent v Německu zakázána.

Vytištěné texty Schlusche osobně pašoval různými cestami na mnoho míst v Německu. Ze Sudet nebylo do Německa daleko a tak mladý knihkupec vycházel většinou v noci na několik dní do Německa s pěkně těžkým zavazadlem. Obcházel fary a školy a všude si po jeho odchodu mohli přečíst text papežské encykliky. Kupodivu se mu podařilo uskutečnit asi deset takových propagačních cest, při nichž roznesl stovky tištěných textů, které se v Německu dále rozmnožovaly. Knihkupci a vydavatelé, tedy lidé od knih, patřili vždy většinou mezi pokrokáře. I když paradoxní výjimkou byl karlovarský knihkupec a nakladatel K. H. Frank.

Se svými protinacistickými názory, zejména po zánoru Sudet, se Eduard Schlusche netajil ani na veřejnosti. Posléze bohužel neuposlechl nabádání svých přátel, aby uprchl do Švýcarska. Na konci února 1941 uzavřelo gestapo úředně jeho knihkupectví v Bruntále a majitele zatklo. Po věznění v Opavě byl v listopadu 1941 přemístěn do koncentračního tábora v Osvětimi (vězeňské číslo 11.070).

I Eduard Schlusche měl svoji představu o Evropě. Nevíme, kolik mu bylo let, když zahynul. Mohlo být mu 48, nebo také 51 let. Na konci roku 1942 byl přeložen z Dachau do tábora Neunengamme. Ti, kteří v něm přežili, byli v době mezi 22. dubnem a 1. květnem 1945 nahnáni příslušníky SS na loď Kap Arkona a Tielbeck. Obě lodě byly potopeny anglickými

letci. Třetí lodi Athen se podařilo uprchnout do Lübeckého zálivu. Nějací vězni přežili. Bruntálský knihkupec Eduard Schlusche však mezi nimi nebyl.

Takže po něm zbylo jen 12 cenzurovaných dopisů a pohlednice otci. Nikdy se již nedozvíme, na co myslel, když onu pohlednici psal. Jistě na to, že by se chtěl s tatínkem ještě vidět. To kluci zpravidla chtějí, vidět se s tatínky, i když dospějí. Většinou se jim to povede, pokud se lidé nezabíjejí. Je to konec konců jedno z přikázání Desatera. *Nezabiješ.*

Existuje však ještě mnoho bílých míst historie této těžce zkoušené pohraniční země. Mnozí katoličtí kněží, podnikatelé, úředníci a další, kteří tvořili v Sudetech vrstvu vzdělaných a schopných lidí, nemohli nevidět mnohé, co neviděli, nebo nechápali prostí občané. Ti se řídili jinými poznatky, které je třeba rovněž brát v úvahu. V době vstupu weermachtu do Sudet bylo zde bez práce asi 250 000 lidí. Do konce dubna 1939 klesl radikálně jejich počet na 45 479. O to byla práce těch, kteří poukazovali na zřůdnost národního nacionalismu těžší a složitější. Vezměte to někdy také v úvahu, prosím.

Správná volba

Dočasné omezení prodeje alkoholu

Vážení zákazníci,

Omlouváme se za dočasné omezení prodeje alkoholu z důvodu nařízení vlády České republiky ze dne 14. 9. 2012. Omezení platí do odvolání vlády ČR.

Děkujeme za pochopení.

Společnost Lidl Česká republika, v.o.s.

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

MUZEUM V BRUNTÁLE

VE SPOLUPRÁCI S OBLASTNÍM SPOLEČNÍM ŽIVOČIŠNÍM KAMZÍK
A VLASTIVĚDEČNÍM MUSEEM V ŠUMPERSKU

NA ŽIVÉ VÝSTAVĚ

KAMZÍK

100 *horský*

LET KAMZÍKŮ V JESENÍ 2012

VESNÍŠŤ VÝSTAVY SE USKUTEČNÍ

V ÚTERÝ 9. ŘÍJNA 2012. V 17.00 HOD.
VE VELKÉ VÝSTAVNÍ SĚNI ZÁMKU BRUNTÁL

VÝSTAVA POTRÁVÁ DO 4. LISTOPADU 2012

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (782)

Tuhle jsem si to přečetl znovu na jedné webové stránce. Nic než národ. Znáte to heslo. Ve jménu jakéhokoli národa se dá dělat cokoli. A přitom je to nesmysl, protože ani dějiny nejsou dějinami národů. My zrovna nepatříme k těm, kteří by se měli povyšovat nad jiné národy nebo rasy. Historie je souhrn událostí, v nichž někdo něco dělal, a to něco mělo takový a takový výsledek. A v té době byly takové a takové okolnosti. Národ v tom nikdy nehrál žádnou roli, protože jako takový, alespoň u nás v Evropě existuje vlastně až od 19. století.

Proč ten úvod? Povídal jsem si o tom s člověkem, který má takového zvláštního koníčka. Sleduje, co jsme si my lidé, přisvojili jako náš vynález moderní doby a zkoumá, zda to tady již nebylo. A řeknu vám, ono tu bylo již asi všechno. Že nebyly mobily? Nebyly, ale možná, že bylo lidstvo nadáno telepatii. Jenže to se nedá dokázat. Dokázat se dá ale mnoho jiných věcí. My si například myslíme, že daktyloskopie (otisky prstů) je moderní metoda, používaná teprve od nedávna.

Jenže to je hluboký omyl. Například na kamenech v bývalých sídlištích indiánů (v dnešním státě Indiana v USA) se našly kresby, tzv. petroglyfy, které znázorňují papilární linie lidských rukou. Proč asi? Odlišnosti otisku prstů využívali Číňané, Japonci, Egypťané, Řekové, Asyřané, Tibeťané, Peršané a bůhví kdo ještě. Asyřané psali texty na hliněné tabulky a jejich autoři na konci textu otiskli svůj prst. Aby prokázali takto své vlastnictví. To bylo asi tisíc let před Kristem. Někdy v sedmém století existoval v Číně zákoník, který nařizoval, že muž na písemnou žádost o rozvod, v níž uvádí důvody k rozvodu vedoucí, musí přidat otisk prstu na důkaz hodnověrnosti dokumentu. V té době se v České kotlině nenašla ani jediná kniha. V Japonsku museli vězňové otiskem levého palce potvrzovat svůj rozsudek. Číňan Kio Kung-yen popsal v odborném spisku to, jak čínští obchodníci používali otisk prstů ke zjištění hodnověrnosti svých obchodních partnerů.

Teprve v roce 1888 provedl anglický přírodovědec Galon výpočty, jimiž dokázal, že nemohou existovat dva lidé se stejnými otisky. Avšak již v roce 1823 vydal Jan Evangelista Purkyně vědecký spis o základních vzorech papilárních linií, čímž dal impuls k pozdějšímu využívání daktyloskopie jako takové. Takže vlastně v 19. a 20. století vzniklo něco, co vědělo lidstvo již dávno, byť na jiném místě zeměkoule. Proč tolik slov? Snad jenom proto, abychom byli skromní, jde-li o projevy naší dnešní „nadřazenosti“, když někoho posíláme zpátky do džungle, do rákosí nebo do Indie.

Dnes má svátek BOHUMIL. Zítřka, ve čtvrtek FRANTIŠEK. V pátek ELIŠKA, v sobotu HANUŠ, v neděli JUSTÝNA, v pondělí VĚRA, v úterý ŠTEFAN/SÁRA a ve středu MARINA.
Nezapomeňte jim blahopřát.

